

छायाप्रभाप्रतियोगिनी तथा अबुध्येत्यर्थः यस्त्वबुद्धिकृतः प्रभोरित्युक्तत्वात् महातम इति महामोहः स्वरूपनिर्देशमात्रविवक्षयामोह इति प्रथमा प्रयोगः ॥ १८ ॥ तदेवं प्रथमोक्तां साधारणां सृष्टिमनूय केनचित् विशेषेणासाधारणां सृष्टिमाह विससर्जेत्यादिना यावत्समाप्ति तद्विसृष्टं कायं रात्रि रूपं तत एव जातानि यक्षरक्षांसि जगद्गुह्यः क्षुत्तृपो समुद्रवो यस्यांताम् अत्र च याऽस्य सातनूगसीत् तामपाहनसातमिन्नाऽभवदित्यादिश्रुतिरनुसंधेया ॥ १९ ॥ उपसृष्टा अभिभूताः जग्धुमत्तुं भक्षयितुम् यतो वयं क्षुत्तृभ्यामर्दिताः अतएनं पितेति कृपयामारक्षतेत्येके अन्येतु जक्षध्वं भक्षयतेति ब्रुवंतः जक्षभक्षहसनयोरिति धातुः ॥ २० ॥ देवो ब्रह्मा संविभोभीतः सन् मां माजक्षतमा भक्षयत किंतुरक्षत अहो हे यक्षरक्षांसि यूयं मे प्रजाः सुताव

ससर्जच्छायाया विद्यां पंचपर्वाणमग्रतः ॥ तामिस्रमंधतामिस्रंतमोमोहो महातमः ॥ १८ ॥ विससर्जात्मनः कायं नाभिनंदंस्तमोमयम् ॥ जगद्गुर्यक्षरक्षांसिरात्रिं क्षुत्तृदसमुद्रवाम् ॥ १९ ॥ क्षुत्तृभ्यामुपसृष्टास्ते तं जग्धुमभिदुद्रुवुः ॥ मारक्षतैनं जक्षध्वमित्यूचुः क्षुत्तृर्दार्दिताः ॥ २० ॥ देवस्तानाह संविभो मामां जक्षतरक्षत ॥ अहो मे यक्षरक्षांसि प्रजा यूयं वभूविथ ॥ २१ ॥ देवताः प्रभयायाया दीव्यन् प्रमुखतोऽसृजत् ॥ ते अहर्षुर्देवयंतो विसृष्टांतां प्रभामहः ॥ २२ ॥ देवोऽदेवान् जघनतः सृजतिस्मातिलोलुपान् ॥ तएनं लोलुपतयामैथुनायाभिपेदिरे ॥ २३ ॥ ततो हसनसभगवानसुरैर्निरपत्रपैः ॥ अन्वीयमानस्तरसाक्रुद्धोभीतः पराऽपतत् ॥ २४ ॥ स उपब्रज्य वरदं प्रपन्नार्त्तिहरं हरिम् ॥ अनुग्रहाय भक्तानामनुरूपमात्मदर्शनम् ॥ २५ ॥

भूविथजातास्थ एवमुपसृष्टाभावायक्षरक्षसाजाता इत्यर्थः तत्र ये यक्षध्वमित्यूचुस्ते यक्षाः ये तु मारक्षतेति ते राक्षसा इति ज्ञेयम् एतच्च तिर्यगादितामससर्गस्याप्युपलक्षणम् ॥ २१ ॥ प्रभया दीव्यन् द्योतमानाः याया देवताः द्युतिमत्यः सात्विक्यस्तास्ताः प्रमुखतः प्राधान्येनासृजत् ते देवाः देवता इति स्त्रीत्वेन निर्दिष्टानामप्यर्थमात्रविवक्षया तद्विपुलत्वेन प्रतिनिर्देशः एवं यक्षरक्षांसीत्यत्रापि ज्ञेयम् तेन विसृष्टां त्यक्तां प्रभामहः दिवसरूपां सतीं देवयंतः क्रोडयंतः अहर्षुर्जगद्गुह्यः ॥ २२ ॥ अदेवानिति च्छेदः सजघनादसुरानसृजतेति श्रुतेः अतिलोलुपान् स्त्रीलंपटान् अभिपेदिरे प्राप्ताः ॥ २३ ॥ पराऽपतत् अपलायत् ॥ २४ ॥ भक्तेच्छानुरूपमात्मानं दर्शयतीति तथातमुपब्रज्य ॥ २५ ॥